

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף סא

למדנו במשנה לעיל שלא יצא בסנדל יחיד (=רק על רגל אחת) כשאינו ברגלו מכה.

👉 נאמרו בזה שתי טעמים ברש"י: 1. שמא יחשדו בו שמחזיק את הנעל השניה תחת כנפיו. 2. שמא ילעגו עליו ויוריד את הנעל השניה ויטלטלנה ד' אמות ברה"ר. משמע שכשיש ברגלו מכה מותר לו לצאת עם סנדל יחיד. הגמרא דנה באיזו רגל הוא נועל את הנעל.

לדעת רב הונא הוא נועל ברגל המוכה, שרב הונא סובר שסנדל עשוי להגן מצער, כלומר להגן על הרגל שלא תינגף באבנים שבדרכים. ולכן כשרואים אותו צולע מבינים שיש ברגלו מכה ולא חושדים בו שלוקח את הנעל השניה בידו, וכן מבינים שהסיבה שאינו נועל נעל ברגלו הבריאה הוא מפני שעור רגליו קשה ועבה ואינו מצטער מאבנים שבדרכים. (לפירוש השני ברש"י לעיל צריך לומר שאין חשש שהוא יוריד את הסנדל אפילו אם ילעגו לו, משום שאינו יכול ללכת ברגלו המוכה ללא סנדל, שמא תינגף באבנים).

לדעת חייא בר רב הוא נועל ברגל הבריאה, שהוא סובר שסנדל עשוי לשם תענוג, ומתוך שנועל רק ברגל אחת מכירים בו שהוא איסטיניס, והרגל המוכה מכתה מוכיחה עליה שלכן לא נעל בה, ולא יחשדוהו שמטלטל את נעלו השניה בידו.

הגמרא מנסה להוכיח שאף ר' יוחנן סבר כר' הונא, מכך שכשרב שמן נתן לו רק את נעל ימין אמר לו רבי יוחנן "עשיתו מכה". הגמרא הבינה שכיון שרבי יוחנן סובר שצריך לנעול את נעל שמאל תחילה לכן כשהביא לו את נעל ימין אמר לו רבי יוחנן שלאחר שינעל את נעל ימין כבר לא יוכל לנעול אח"כ את של שמאל, ועשית את רגל ימין כאילו שיש בה מכה כיון שרק בה אני נועל. א"כ מוכח שסובר כרב הונא שנועל ברגל המוכה.

הגמרא דוחה ראיה זו שאפשר שהוא סובר כחייא בר רב שהוא נועל ברגל הבריאה, וכונתו היתה שעשית את רגל שמאל כאילו יש בה מכה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

כפי שראינו - לדעת רבי יוחנן נועל של שמאל תחילה כמו שמניח תפילין ביד שמאל. לעומת זאת בברייתא כתוב שנועל של ימין תחילה ואח"כ של שמאל.

אמר רב נחמן בר יצחק: ירא שמים יצא ידי שניהם - שנועל של ימין תחילה ולא קושר, אח"כ נועל של שמאל וקושר, ואח"כ קושר את של ימין.

ברייתא נוספת: נועל של ימין תחילה, וחולץ של שמאל תחילה (שזהו כבודה של ימין של תעמוד יחפה בזמן שחולץ את של שמאל), רחיצה וסיכה של ימין תחילה, ואם סך את כל גופו - סך את ראשו תחילה מפני שהוא מלך על כל אבריו.

למדנו במשנה לעיל שלא יצא בשבת עם תפילין, ואם יצא פטור מחטאת: אפילו למי שסובר שמצות תפילין נוהגת בשבת, גזרו חכמים שלא יצא בהם שמא יעבירם ד' אמות ברה"ר. לשון אחרת: אפילו למי שסובר שמצות תפילין לא נוהגת בשבת, אם יצא פטור מחטאת, מפני שתפילין המונחים בראשו הם דרך מלבוש ואינם משא.

למדנו במשנה לעיל שלא יצא בשבת עם קמיע שאינו מן המומחה: מכך שהמשנה כתבה שלא יצא עם קמיע "שאינו מן המומחה", משמע שאם עושה הקמיע הוא מומחה מותר לצאת בו בשבת ואין צריך שגם הקמיע עצמו יהיה מומחה. (תוספות מבארים שאם רק הקמיע מומחה ודאי שמותר לצאת בו בשבת).

הגמרא מבארת מהו קמיע מומחה, ומיהו אדם המומחה לעשיית קמיעות:

קמיע מומחה (שמותר לצאת בו בשבת): שריפא שלוש פעמים (אפילו רק אדם אחד). ומותר לצאת בו בין אם זה קמיע של כתב או של עיקרין (= עשוי משרשי סממנים), בין אם הנושאו הוא חולה שיש בו סכנה או לא, ואף אם לא חלה אלא שהוא בא ממשפחה של חולים ודואג שלא יחלה. אבל לא יצא בקמיע כשהוא קשור בשיר (= צמיד) או בטבעת, משום מראית העין, כלומר שיחשדו בו שיוצא בו לתכשיט, והרי הוא אינו עשוי לתכשיט אלא לרפואה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אדם המומחה לעשיית קמיעות: כל שריפא שלשה בני אדם כאחד, כלומר שריפא שלשה אנשים שונים ע"י שכתב שלשה סוגי קמיעות, וכל קמיע שונה מחברו (= שמיועד לחולי אחר), ובכך נעשה אדם זה מומחה לכל הקמיעות שיעשה לעולם.

ספיקו של רב פפא: מי שכתב שלשה סוגי קמיעות לשלשה סוגי חולי לאדם אחד שחלה שלש פעמים, האם האדם שכתבם נעשה מומחה כיון שהוא ריפא שלש פעמים? או שמזלו של החולה הוא שמועיל לו לקבל קמיעות, ואין מזה הוכחה שהאדם שכתבם הוא מומחה? (אבל הקמיע בודאי שאינו מומחה, שהרי כל קמיע ריפא רק פעם אחת). הגמרא נשארת בתיקו.

האם קמיעות שכתוב בהם שמות הקודש או פסוקים יש בהם קדושה? 🕯️ הסבר קצר על המופיע בסוגיא:

- אסור להציל קמיעות בשבת מפני הדליקה ע"י שמוציאם לחצר שאינה מעורבת.
- אם היה כתוב את שם ה' על ידות הכלים, יחתוך את המקום שהוא כתוב בו ויגנוז אותו.
- הגמרא רצתה לומר שהנושא קמיע בידו ברה"ר בשבת אינו חייב חטאת, משום שהוא נחשב כתכשיט לחולה גם כשהוא בידו. אבל מצאנו ברייתא שאוסרת לצאת עם קמיע בידו, משום שהוא נחשב לתכשיט רק כשהוא נושא בדרך מלבוש.
- קמיע המחופה בעור מותר להיכנס בו לבית הכסא.
- אסור להכנס לבית הכסא עם תפילין למרות שהם מחופים בעור (= הפרשיות מכוסות בתוך הבתים שעשויים מעור), בגלל האות שין הבולטת בעור התפילין של ראש שהיא הלכה למשה מסיני.